

IRMA JOUBERT

Kronkelpad

HISTORISCHE ROMAN

MOZAĚEK

Kronkelpad

Van Irma Joubert verschenen eerder bij Uitgeverij Mozaïek:

Het meisje uit de trein

Het spoor van de liefde

Tolbos

Kind van de rivier

Pontenilo

Kronkelpad

Hildegard

Irma Joubert

Kronkelpad

Vertaling: Dorienke de Vries

Vierde druk

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Vierde druk oktober 2016

ISBN 978 90 239 9426 8

NUR 342

Ontwerp omslag Wil Immink Design

Omslagbeeld Corbis / Christine Schneider

Vertaling Dorienke de Vries

Layout/dtp Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen bij Tafelberg, een imprint van NB Publishers, Kaapstad, Zuid-Afrika, onder dezelfde titel.

Oorspronkelijke tekst © 2011 Irma Joubert

Nederlandse vertaling © 2013 Dorienke de Vries

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

www.uitgeverijmozaiek.nl

voor Madeleine

'I stand with outdated maps in my hand... alone, without
recommendations in the vast desert.'

Yehuda Amichai, Joods dichter, 1955

Het jonge meisje tegenover haar heeft een dikke bos kastanjebruin haar en bruine ogen. Haar haren zijn in een bol rond haar hoofd gedwongen en daarna stokstijf gespoten. Ze heeft een regelmatig, mooi gebit en een gave huid – dat hebben de meeste jongeren tegenwoordig, denkt Lettie bij zichzelf. Dit meisje draagt een te grote, zwarte blouse met dikke schoudervullingen boven een strakke spijkerbroek. Aan haar voeten heeft ze platte plastic sandalen. Een modern jong meisje, gaat het vluchtig door Lettie heen.

‘Ik heet Rialien Naudé,’ zegt het meisje een beetje verlegen. ‘Ik hoop eigenlijk, dokter... dat u me kunt helpen.’

Modern, misschien, maar toch ook wat onzeker, stelt Lettie vast. ‘Tja, kind, ik heb geen eigen praktijk meer, ik val alleen zo nu en dan nog in,’ zegt ze vriendelijk.

‘Nee, nee, het gaat niet over... dokterszaken,’ zegt Rialien half verontschuldigend. ‘Het zit zo, dokter... Ik ben een tweedejaars student geschiedenis, we moeten een opdracht maken en ik hoopte dus dat u me daarbij kon helpen.’

‘Noem me maar *tannie* Lettie, Rialien,’ zegt Lettie rustig en vriendelijk. ‘Maar van geschiedenis...’ Ze schudt haar hoofd. ‘Van geschiedenis weet ik niet veel af.’

‘Mijn moeder zegt dat u een bekende dokter bent.’

Lettie begint zachtjes te lachen. ‘Nou, een beroemd geneesheer ben ik toch echt niet, als je het mij vraagt.’

‘Mijn vader en moeder zeggen dat dokter Louw een legende is in deze streek,’ zegt Rialien aarzelend.

Nu lacht Lettie voluit en ze schudt haar hoofd. ‘Leg me eerst maar eens uit wat die opdracht precies inhoudt.’

‘Het gaat eigenlijk niet echt om een onderwerp uit de geschiedenis, het is meer...’ Rialien gebaart een beetje hulpeloos. ‘Het is meer om... eh... om te laten zien dat we onderzoek kunnen doen, zoals... eh...’

'Zoals historiografie?' vraagt Lettie licht geamuseerd.

De mond van het meisje valt open, maar dan lichten haar bruine ogen op. 'U weet wat dat is?'

Lettie knikt lachend. 'Hoe moet je je onderzoek vormgeven?' vraagt ze.

'We moeten eerst in onze eigen omgeving iemand vinden met een verhaal,' begint Rialien enthousiast. 'Zoals... Nou ja, een verhaal uit de geschiedenis, en dat moeten we dan opschrijven. Maar het gaat vooral om het gebruik van de technieken en de bronnen. We moeten... eh... primaire en secundaire bronnen gebruiken.'

Haar handen liggen geen moment stil, maar zijn bijna nerveus beweeglijk. Ze gebaren, gaan langs haar gezicht, rusten even op haar schoot, gebaren dan weer. 'Dat betekent dat we een interview moeten afnemen, want dat is een primaire bron, en daarna moeten we andere primaire bronnen zien te krijgen, zoals brieven en foto's. Als u zoiets voor me zou hebben, dan zal ik er heel voorzichtig mee zijn en ze u later weer teruggeven, daar hoeft u zich niet druk... zich geen zorgen over te maken. De secundaire bronnen kan ik zelf wel vinden, dat zijn geschiedenisboeken of misschien heeft u nog krantenknipsels, bijvoorbeeld. Die kan ik ook gebruiken en daarna weer teruggeven. Onze hoogleraar heeft gezegd dat we de opdrachten precies zo terugkrijgen, onbeschadigd...'

'En nu denk je dat ik een verhaal voor je heb?' vraagt Lettie en ze staat op. 'Ik ga eens een kopje thee zetten, of heb je liever koffie?'

'Thee lijkt me heerlijk, graag, tannie,' zegt Rialien en ze drenfelt op haar piepende sandalen achter Lettie aan naar de keuken. 'Wat een mooi huis hebt u.'

'Dank je,' zegt Lettie glimlachend.

In de keuken kijkt het meisje even om zich heen en dan babbelt ze weer verder: 'Ik weet dat u een verhaal hebt, tannie, eigenlijk een heleboel verhalen, want u hebt in zulke interessante tijden geleefd, met oorlogen en zo.'

Lettie loopt naar de gootsteen en tapt de waterketel vol. 'Eigenlijk is elke tijd bijzonder op zijn eigen manier,' zegt ze. 'De tachtiger jaren, waarin we nu leven, zijn ook heel interes-

sant. Denk maar eens aan de grensoorlog met Mozambique. Je kent vast een heleboel jongens die nu aan de grens zitten; waarom schrijf je daar niet over?

Het meisje trekt haar fraaie neus een beetje op. 'Mijn broer heeft aan de grens gezeten,' zegt ze, 'maar dat is geen geschiedenis, dat is gewoon iets wat op dit moment gebeurt. Ik zoek iets van een hele poos geleden, iets waarvan andere mensen niets weten of wat ze al zijn vergeten.' Ze bijt even op haar onderlip voor ze verdergaat. 'Mijn moeder zei eigenlijk dat ik u moest vragen naar de polio-epidemie, wat jullie kinderverlamming noemden.'

Letties handen vallen een ogenblik stil en er trekt een sluier voor haar afgewende ogen. Dan pakt ze twee kop-en-schotels uit het kastje boven haar hoofd. 'Laten we liever een ander verhaal nemen.'

'O,' zegt het meisje een beetje teleurgesteld. 'Nou, we hebben de Boerenopstand bestudeerd...' Ze zwijgt onzeker. 'Dat was zeker... voor uw tijd?' vraagt ze dan met een verlegen lachje.

Lettie verbijst haar lachen. 'Een jaar of wat, ja.'

'En daarna hebben we de Grote Depressie en het probleem van de *armblankes* behandeld.' Haar gezicht staat nog steeds wat onzeker. 'Kunt u me misschien uit eigen ervaring iets over de depressiejaren vertellen? Of over de *armblankes*?'

Lettie schudt even haar hoofd. 'In 1933 zat ik nog op de lagere school. Ik was een bevoorrecht kind, want mijn vader was de dorpsdokter, dus we hebben geen echte armoede gekend. Nee, de depressie levert ook niets op. Ik kan je misschien het verhaal vertellen van de *armblanke* jongen die bij mij in de klas zat. Gerbrand Pieterse heette hij en zijn vader was bijwoner op de boerderij van een van mijn vriendinnen. Gerbrand heeft later gevochten in de Tweede Wereldoorlog, in Noord-Afrika, maar ik ken zijn verhaal niet echt goed.' Ze pakt het dienblad met de thee. 'Kom, dan drinken we onze thee op de veranda.'

Rialien knerpt weer achter haar aan en praat ondertussen gewoon door. 'Misschien kunt u me dan iets anders vertellen uit de tijd van de Tweede Wereldoorlog? U was toen toch al wat ouder?' dringt ze aan.

‘Ja, ik zat in de examenklas toen in 1939 de oorlog uitbrak; ik herinner me die dag nog goed.’ Lettie denkt even na. ‘Ik kan je wel over de oorlog vertellen en anders over de herdenking van de Grote Trek, het Eeuwfeest van 1938. Volgens mij heb ik nog een feestprogramma liggen en beslist ook een aantal nummers van *Die Jongspan* waarin van alles over het feest te lezen is. Ik moet ze alleen even zien te vinden. Kom, dan drinken we eerst op ons gemak een kopje thee; dat praat veel gezelliger, vind je ook niet?’

Rialien lacht verlegen. ‘Ik zou het heel fijn vinden,’ zegt ze, ‘maar ik kan vandaag niet al te lang blijven. Mijn broer komt me over tien minuten ophalen. Ik wilde eigenlijk alleen maar vragen of ik morgen terug kan komen voor een gesprek. Als u dat ziet zitten... als het u uitkomt tenminste?’

‘Best, hoor,’ zegt Lettie met een knikje. ‘Geef me even de tijd om na te denken, en dan praten we morgen verder. Hoe drink jij je thee?’

‘Met veel melk en twee schepjes suiker, alstublieft.’

Wanneer het meisje is vertrokken, gaat Lettie op haar lievelingsstoel voor het raam zitten, vanwaar ze uitzicht heeft op haar prachtige tuin. Ik kan haar best over het Eeuwfeest vertellen, denkt ze. Over de tien ossenwagens die door het land trokken en de Voortrekkers uit het hele land, die vanaf Pretoria met brandende fakkels kwamen aangerend. Er glijdt een trage glimlach om haar mond: ze was achttien in die tijd. De rest van het jaar hadden ze op school elke vrijdag een Voortrekkersjurk met een kanten halsdoek en een mutsje gedragen, en de jongens hadden leren broeken en vesten aan.

Ze herinnert zich de rijen en rijen witte tenten tegen de helling en de vlaggenoptocht, en hoe verschrikkelijk warm het was. Ze herinnert zich vooral de avond van de brandende fakkels, toen Christine omkeek en bijna zichzelf in brand stak.

Maar hoe kan ze aan dit meisje, dat eigenlijk nog een kind is, iets duidelijk maken van de trots die opvlamde in haar hart, samen met al die nachtelijke vreugdevuren rond Pretoria? Van de geestdrift die ze voelde toen bij het aanbreeken van die zestiende

december de kanonschoten met groot gedaver de slapende aarde wakker maakten, zodat de hellingen ervan weergalmden? Hoe zal dit kind, dat de volksliedjes uit die tijd waarschijnlijk niet eens kent, daar ook maar iets van begrijpen?

Hoe kan ze, na meer dan veertig jaar, dit kind uit een nieuwe generatie Afrikaners de emoties van die bijzondere periode in de Afrikaanse geschiedenis laten verstaan?

Bovendien, wat ze zich van dat hele Eeuwfeest nog het beste herinnert, denkt Lettie daar in haar stoel voor het raam, zijn niet de feiten en de gebeurtenissen, zelfs niet de trots. Wat haar het scherpst is bijgebleven, is het verdriet.

Lettie en Annabel zijn altijd vriendinnen geweest. Letties vader is de enige dokter in het dorp en de vader van Annabel de enige notaris. En dus heeft de moeder van Annabel, al toen ze nog heel klein waren, besloten dat Lettie goed genoeg was om met haar dochtertje te spelen.

Lettie woont met haar vader en moeder in de Voortrekkerstraat. De zitkamer is voor als de dominee op visite komt. In de winter zitten ze 's avonds en op zondag gezellig om de tafel in de grote keuken met het Aga-fornuis, waar haar moeder voortdurend bedrijvig omheen scharrelt. In de zomer, als het warm en droog is in het Bosveld, zitten ze op de achterveranda. Het gaas houdt de vliegen en de muggen buiten, behalve als iemand vergeet de klapdeur goed achter zich dicht te trekken. Het ruikt altijd lekker bij hen in huis, want Letties moeder maakt vaak verrassinkjes klaar voor als pa en zij thuiskomen.

Annabel woont in het grote huis verderop in de straat. Aan de voorkant is een halfronde veranda met pilaren en een trap met vier treden. De zware voordeur heeft een bel; als Lettie wil komen spelen, moet ze aanbellen. Dan doet een zwarte vrouw in een keurig uniform de deur voor haar open. Binnen liggen glanzende vloeren en dikke tapijten. Annabel en zij mogen alleen op de veranda spelen, anders maken ze rommel in huis. De moeder van Annabel is een lange, magere vrouw met pik-

zwart haar en ze is heel streng. Annabels vader is een grote man met weinig haar en een bril, en een beetje rood in zijn gezicht. Hij is nooit thuis, omdat hij heel hard werkt, maar Lettie ziet hem soms bij de kerk.

Het is niet echt leuk om bij Annabel te spelen. Daarom spelen ze meestal bij Lettie thuis.

In de eerste klas van de middelbare school komen ook alle kinderen van de kleine schooltjes uit de wijde omtrek erbij. Zij verblijven in het internaat. Zo leert Lettie Klara en Christine kennen.

Annabel kende Christine al, want hun ouders zijn met elkaar bevriend. Christines vader is voor de plaatselijke kiesvereniging lid van de Provinciale Raad, dus hij is nogal gewichtig. Christine is niet gewichtig, zij is gewoon een vriendinnetje.

Lettie is van het begin af op Klara en Christine gesteld. Ze zou graag Klara's beste vriendin worden, maar dat is Christine al. Lettie heeft geen beste vriendin, en met Annabel zal ze dat ook nooit worden.

Lettie is altijd de aller-, allermooiste dochter van haar vader geweest en de allerliefste schat van haar moeder. Haar ouders zijn allebei klein en vriendelijk, en heel erg mollig. Lettie lijkt op allebei en ze is een gelukkig kind. Maar als veertienjarige ziet ze ineens voor het eerst echt hoe haar vriendinnen eruitzien. Klara heeft goudbruin, licht krullend haar dat voortdurend losraakt uit haar vlechten. Dan strijkt ze het achter haar oren. Ze heeft blozende wangen en prachtige groene ogen. Ze is tamelijk goed in gymnastiek en ze kan echt mooi zingen. Dik is ze al helemaal niet.

Christine is klein van stuk en heeft blonde krullen en blauwe ogen. Ze ziet er altijd wat bangelijk uit, of misschien is ze alleen maar een beetje onzeker, en ze kan niet zo goed meekomen op school. Klara helpt haar vaak. Christine is net een porseleinen popje, zo mooi.

Annabel is lang en slank en heeft goedgevormde benen en een zongebruinde huid. Ze presteert heel goed in gymnastiek en is nog intelligent ook. Haar lange donkere haar draagt ze meestal in een vlecht, maar als het even kan laat ze het loshan-

gen en dan valt het glanzend en zijdezacht langs haar rug. Ze heeft donkere ogen, haar wenkbrauwen zijn geëpileerd tot keurige boogjes, net als bij een filmster, en de tanden achter haar volle lippen zijn parelwit.

Annabel is een schoonheid, beseft de jonge Lettie.

En de jongens zijn dol op haar.

Tegelijk met Klara en Christine komt er ook nog een jongen bij hen in de klas, van hetzelfde schoolje. Hij heet Gerbrand Pieterse en heeft een beurs van de armenzorg; de regering betaalt immers het schoolgeld voor arme kinderen. Hij is groot en sterk, heeft rood haar en sproeten. Het is een wildebras en Lettie is een beetje op haar hoede voor hem.

Klara heeft een broer die net een jaar ouder is dan zij, De Wet. Alle meisjes op school zijn verliefd op De Wet, zelfs de meisjes van de eindexamenklas, ook al is hij een stuk jonger dan zij.

De Wet kan alles: hij is de beste in sport, hij speelt in het eerste rugbyteam, ook al is hij pas vijftien, hij is elk jaar de beste van zijn klas en zingt de hoofdrol in de operette. Daarbij is hij ook gewoon aardig voor iedereen, ook voor Lettie.

Hij onthoudt zelfs haar naam.

‘Hallo, Lettie,’ zegt hij op een ochtend tijdens de kerkbazaar. ‘Ik wist niet dat een slimmerik als jij ook pannenkoeken kon bakken.’

‘Ik verkoop ze ook alleen,’ zegt ze verlegen. Hij is lang, ze moet naar hem opkijken. In zijn groene ogen dansen pretlichtjes.

‘Nou, dan hebben ze beslist de juiste persoon geronseld om het geld in de gaten te houden. Wat een heerlijke dag is het anders, vind je ook niet?’ babbelt hij, terwijl zijn lange, slungelige lijf ontspannen tegen de tafel leunt. ‘Wat denk je, zou er daar achter misschien een geflopte pannenkoek of twee liggen voor een man die geen rooie cent heeft?’

Ze vindt er drie en strooit er een heleboel extra kaneelsuiker overheen.

‘Bedankt, joh, je bent reuze,’ zegt hij vrolijk.

Die avond staat ze een hele poos voor de spiegel in de ouder-

lijke slaapkamer. 'Het is gewoon babyvet, dat raak je nog wel kwijt,' troost haar vader altijd, maar ze is al bijna vijftien.

Ze gaat wat dichterbij de spiegel staan en bekijkt haar gezicht met een kritische blik. Haar huid ziet er heel anders uit dan die van Klara en Annabel. 'Dat komt alleen omdat je huid wat fettig is, maar dat betekent ook dat je later veel minder gauw rimpels zult krijgen,' zegt haar moeder altijd troostend. Maar ze is bijna vijftien en later is nu niet belangrijk.

En ze heeft een bril.

Die heeft ze al sinds haar achtste.

Annabel moest er keihard om lachen. 'Je lijkt wel een uil, met dat ronde gezicht en die ronde glazen. Zo lijken je ogen nog groter.'

De andere kinderen lachten mee. Iedereen deed altijd wat Annabel zei. Lettie besloot die dag dat ze nooit meer vriendin met Annabel wilde zijn.

Maar diezelfde avond kwam de vader van Annabel haar en haar broertje Reinier brengen om bij Lettie en haar ouders te overnachten. En de vader van Lettie reed samen met de vader van Annabel weer weg.

Pas veel later heeft Lettie gehoord van het grote probleem bij Annabel thuis, het probleem waardoor Annabel en haar broertje zo nu en dan bij Lettie thuis blijven slapen. De drankduivel, noemt Letties moeder het.

Voor de spiegel in de slaapkamer van haar ouders besluit Lettie nooit meer taart of pudding of ander lekkers te eten.

Haar voornemen houdt niet lang stand.

De vlinders in haar buik, die beginnen te fladderen telkens als De Wet in haar buurt komt, die blijven wel. Het geeft een heerlijk, dromerig gevoel.

Dan komt het Voortrekkerskamp.

Letties vader zet haar bij het schoolhek af met haar koffer, haar koektrommel en haar dekenrol. 'Hierheen, Lettie!' roept Klara, die samen met Christine bij de vrachtauto staat te zwaaien. De Wet en Braam, zijn vriend, zijn al bezig de koffers en tassen op de vrachtauto te laden. De Wet springt van de laadbak

en beent naar Lettie toe. ‘Hallo, Lettie, zal ik jouw koffer ook maar inladen?’

‘Ik... ik had hem best zelf kunnen brengen, hoor,’ zegt ze schutterig.

‘Daar komt niks van in!’ lacht hij ongedwongen. Zijn ogen schitteren en zijn blonde kuif valt over zijn voorhoofd.

De vlinders fladderen bijna door Letties vuurrode oren naar buiten.

Annabel arriveert pas wanneer ze al bijna klaarstaan voor vertrek. Haar Voortrekkersjurk is te kort en haar haren hangen los. Toch ziet ze er mooi uit; ze is altijd mooi, wat ze ook aanheeft. ‘De Wet! Braam!’ roept ze en ze wijst naar haar grote koffer en haar dekenrol.

Wat is ze toch een flirt, denkt Lettie en ze duwt haar dikke bril hoger op haar neus. Maar Annabels lange benen onder de korte jurk ziet ze ook en onwillekeurig voelt ze een tikkeltje bewondering voor haar lef.

Die avond leggen ze een groot kampvuur aan. Ze zitten op de grond om het vuur, Klara tussen Lettie en Christine in. Maar Annabel loopt naar de andere kant van het vuur en begint tegen De Wet te praten. De Wet lacht naar haar en schuift een eindje op, en Annabel wurmt zich tussen hem en Braam in.

Lettie voelt haar keel dik worden.

Ze zingen Voortrekkersliedjes met elkaar, en Lettie wurgt de woorden langs de brok in haar keel. Oom Jan Kommandant vertelt hun over het Eeuwfeest, over de symbolische ossenwagentrek en de fakkelloop. Lettie hoort niets van wat hij zegt. De rook van het vuur brandt in haar ogen, zodat ze een andere kant op moet kijken.

Het wordt het akeligste en ellendigste weekend van haar leven. Ze ontdekt bij zichzelf een giftige jaloezie die ze niet van zichzelf kent en die ze ook niet wil voelen. Dat hele weekend loopt Annabel zich aan De Wet op te dringen. En De Wet kijkt het hele weekend als een kat die van de room heeft gesnoept.

Het laatste kwartaal studeert ze harder dan ooit. Ze leest de

voorgescreven boeken nog eens allemaal door en begint zelfs de krant te lezen, zodat ze tenminste kan meepraten wanneer Klara en Annabel het over de politiek hebben.

Langzamerhand begint ze het kampweekend te vergeten.

Op de laatste schooldag krijgt zij de prijs voor de beste leerling. Alleen wordt ze niet tot huisoudste gekozen, evenmin als Christine. Wanneer Klara en Annabel naar het podium stappen, schuift Christine een plaatsje op om naast haar te gaan zitten.

En wanneer Klara dan ook nog leidster van de huisoudsten wordt, stapt De Wet, die als huisoudste van vorig jaar ook op het podium staat, onmiddellijk naar voren, slaat zijn arm om haar heen en geeft haar voor het oog van de hele school haar eerste felicitatiezoen.

‘Hè,’ zucht Christine naast haar, ‘welke andere jongen zou zijn zusje zomaar zoenen terwijl iedereen het ziet? O, Lettie, zoals hij is er verder niemand op de wereld, vind je ook niet?’

Lettie knikt zwijgend. Maar ze voelt ieder woord en haar hart zwelt zo dat het bijna lijkt te barsten, zodat ze haast geen adem meer krijgt.

Die maandag vertrekken ze per trein naar het Eeuwfeest. Vanaf station Pretoria worden de kinderen met grote bussen naar het kampterrein gebracht. ‘Mijn benen zijn lam van al dat rijden, ik blijf wel staan,’ zegt Annabel, want er zijn meer kinderen dan zitplaatsen in de bus. Maar zodra twee jongens uit Louis Trichardt opschuiven en een plekje voor haar inruimen, schuift ze toch tussen hen in.

Hoe krijgt ze het toch voor elkaar? denkt Lettie verbaasd.

Wanneer ze hun bagage naar de tent moeten dragen, tilt Annabel haar koffer niet op, maar blijft ze om zich heen staan kijken. ‘Ik zoek wel gauw een paar sterke mannen die ons kunnen helpen dragen.’

‘Ik draag zelf mijn koffer wel,’ sputtert Lettie angstig tegen.

‘Niks ervan!’ zegt Annabel. ‘Je zult zien hoe gretig die galante heren ons te hulp zullen schieten.’

En zo is het. Annabel houdt haar hoofd een beetje scheef, haalt gemaakt moedeloos en met een zielig glimlachje haar

schouderaars op. Onmiddellijk komen er drie jongens aanlopen. 'Kunnen we je helpen?' vraagt er een aan Annabel.

Ze kijkt totaal verrast op. 'Meen je dat? Maar... die koffers zijn echt vreselijk zwaar, hoor!'

Een van de jongens stapt naar voren en pakt de grootste koffer. 'Ach, welnee, dat stelt niks voor!' zegt hij.

'Sjoe,' zegt Annabel. 'Jij moet wel heel sterk zijn.'

De drie jongens lopen met Annabel en Lettie mee. Annabel loopt het hele eind tot aan de tent met hen te praten en grapjes te maken, en Lettie loopt er stilletjes en slecht op haar gemak achteraan. Zodra ze in de tent alleen zijn, gooit Annabel haar Voortrekkershoed nonchalant op haar bundel dekens en zegt: 'Zie je, Lettie, zo ga je nou met jongens om. Het zijn net mannetjesdieren; zorg dat ze zich een echte man voelen, dan eten ze uit je hand.'

Donderdag 15 december is opnieuw een heel warme dag.

'Vandaag is er een schijngevecht tussen twee groepen ruiters,' zegt Klara opgewonden. 'Boelie en De Wet doen ook mee, volgens mij wordt het ontzettend leuk.' Boelie is Klara's oudste broer.

De Wet doet inderdaad ook mee, te paard nog wel. Lettie moet even diep ademhalen.

Na het ochtendeten lopen de meisjes een heuvel op vanwaar ze alles goed kunnen zien. 'Sjoe, we hadden parasols mee moeten brengen, we verbranden hier levend,' zegt Lettie. Ze voelt zich gewoon rood worden in de zon.

'Hè, Lettie, je lijkt wel een oud wijf,' zucht Annabel. 'Een beetje zon zal je juist goed doen; je ziet er altijd al zo lijkachtig uit.'

Het feest waarnaar ze zo heeft uitgekeken wordt steeds minder leuk.

Precies om half tien komt het bevel: 'Aanvallen!'

Om hen heen begint het geweervuur te knetteren. Overal vandaan proberen de ruiters tussen de bosjes en de bomen door te manoeuvreren en zo steeds mogelijk op te rukken. Het lawaai van ontploffende bommen is oorverdovend. Hier en

daar springt een ruiter van zijn paard en probeert zich al schietend een weg te banen.

Christine heeft beide handen voor haar gezicht geslagen. ‘Stel nou dat ze elkaar doodschieten?’ vraagt ze angstig.

‘Lieve help, Christine,’ zegt Annabel ongeduldig. ‘Geloof je nu heus dat ze echte kogels en bommen gebruiken? Ze kunnen jou ook alles wijsmaken!’

Dan ziet Lettie hem. Hij ligt plat voorover op zijn paard, de teugels strak in zijn hand. Hij jaagt recht op de vijand af.

‘Daar heb je De Wet!’ roept Klara ineens geestdriftig. ‘Kijk, daar op het open stuk! Moet je zien hoe hard hij gaat!’

Lettie kijkt hem na tot hij achter een groepje bomen verdwijnt. Dan laat ze langzaam haar ingehouden adem ontsnappen. Er kan op aarde geen man volmaakter zijn dan hij; dat kan gewoon niet. En niets van wat er hierna nog tijdens deze fantastische dagen zal gebeuren, geen toneelstuk, gloedvolle toespraak of vuurwerk, zal deze ogenblikken kunnen overschaduwten.

Vroeg op de avond, wanneer ze tussen de tenten door naar het kampvuur lopen, zegt Klara: ‘Ik ben zo trots dat ik een Afrikaner ben.’

‘Ik ook, Klara,’ zegt Christine. ‘Ik zal deze week nooit vergeten.’

Ik zal deze week ook nooit vergeten, denkt Lettie stil. Want ik ben verliefd, smoorverliefd. Misschien is het wel echte liefde, liefde voor altijd – en dat is het heerlijkste gevoel dat er is.

‘Waar is Annabel?’ vraagt Christine ineens wanneer ze bij het vuur zitten.

‘O, die zal hier wel ergens zijn,’ zegt Klara vaag.

‘Moeten we haar niet gaan zoeken?’ vraagt Christine.

‘Welnee, laat haar toch,’ zegt Klara.

Iemand begint accordeon te spelen en ze zingen allemaal mee: ‘*Die sweep het geklap en die wawiele draai...*’

Letties ogen glijden langzaam en zoekend tussen de mensen door.

Nu valt de trekzak in. ‘*Aanstap, rooies, die pad is lank en swaar...*’

Er zitten te veel mensen om het kampvuur, ze kan hem niet vinden.

‘Daar kom die wa...’ en ‘Hoe ry die Boere, sit-sit so...’

Ze ziet hem nergens.

‘O, boereplaas, geboortegrond, jou het ek lief bo alles!’

Nou, niet boven alles, denkt ze loom-gelukkig. Misschien is het feest toch niet zo akelig als ze vanmorgen dacht. Er daalt een heerlijke loomheid over haar. ‘Ik heb ontzettende slaap, ik kruip erin,’ zegt ze tegen de anderen.

‘Wij komen ook zo,’ zegt Klara. ‘Morgen wordt de belangrijkste dag, dan wil ik niet moe zijn.’

Langzaam loopt Lettie tussen de tenten door. Achter zich hoort ze het lijzige gezang van de mensen die de accordeon net niet bij kunnen houden: *‘Liewe maan, jy seil so langsaam...’*

Ze is vervuld van geluk, van een vreugde zo diep dat die niet met woorden te beschrijven is. Misschien is het zelfs wel een geweldig, fantastisch kamp!

Ze gaat tegen een boom staan en voelt aan de harde, ruwe stam. Ik behoor tot het beste volk op aarde, beseft ze. Ik ben ook trots dat ik een Afrikaner ben.

Ze doet haar ogen dicht. Haar hart is warm.

En ik ben verliefd ook. Dat is... fantastisch. En ik heb slaap. Ze glimlacht in zichzelf. Ik wil naar bed.

In de heldere, maanverlichte nacht loopt ze verder.

Dan ziet ze hen. Het meisje in de armen van de jongen, terwijl zijn handen langs haar rug omlaag glijden en haar dichter tegen zich aan trekken. De man heeft zijn hoofd gebogen en zijn mond op de hare gedrukt.

Het meisje is lang en de jongen nog veel langer.

Het is Annabel.

Met De Wet.

De tijd staat stil. Bevroren.

Dan draait Lettie zich zachtjes om en loopt met een omweggetje naar de tent. Haar hart is ijskoud en bonst hevig. Ze trekt haar nachtjapon aan en rolt haar dekens uit. Ze kruipt helemaal in elkaar en drukt haar gezicht in het kussen. Zo blijft ze doodstil liggen. Het verdriet vormt een harde korst om haar hart. Als

ze maar niet gaat huilen, als ze alsjeblieft maar niet gaat huilen!

Ze wil naar haar moeder.

Kort daarna hoort ze Klara en Christine zachtjes binnenkomen. Even later fluistert Christine gesmoord: 'Klara, hij zoende haar, ik heb het zelf gezien.'

'Ach, dat stelt niks voor,' fluistert Klara terug. 'Jongens zijn nu eenmaal zo, ze zoenen gewoon ieder meisje dat ze krijgen kunnen. En je weet toch hoe Annabel is...'

Maar... De Wet is toch niet zoals alle andere jongens, huilt Letties hart. Hij is...

Roerloos ligt ze op haar kleine eilandje van dekens, terwijl haar vriendinnen zachtjes hun dekens uitrollen en hun kussen opschudden.

Ze luistert vooral naar Christine.

Christine is ook verliefd op De Wet, weet ze, terwijl een ijzige hand zich om haar hart sluit. Die mooie, kleine Christine is ook verliefd. En ook zij heeft vanavond verdriet, diep en intens verdriet.

Alleen Klara ligt na een poosje diep en rustig te ademen.

Diep in de nacht komt Annabel binnen; met veel lawaai maakt ze zich klaar om naar bed te gaan. Lettie ligt nog steeds roerloos. 'Slaap je al?' vraagt Annabel.

Nee, denkt Lettie. Ik lig hier al uren, zonder een vin te verroeren, maar de slaap wil niet komen. Want ik weet het nu: ik ben het kind van mijn geliefde ouders, genen van hun genen. Ik ben Lettie Louw. Iemand als De Wet Fourie zal nooit voor mij zijn weggelegd.

Het is 1905 – Midden in de nacht, in het diepste geheim, moeten de kleine Hildegard en haar ouders vluchten van hun landgoed. De Russen komen! Voor het eerst merkt Hildegard hoe afschuwelijk oorlog is. Haar kindertijd is voorbij.

Jaren later – Hildegard worstelt om de man lief te hebben die haar vader voor haar heeft uitgekozen. Kort na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog wordt in hun nieuwe woonplaats Berlijn de kleine Esther geboren. Maar als haar man en zonen zijn vertrokken naar het front en de bommen op Berlijn beginnen te vallen, zijn Hildegard en Esther op zichzelf aangewezen. Elke nieuwe dag wordt getekend door verwoesting, honger en kou. Ternauwernood slaagt ze erin zichzelf en haar dochtertje in leven te houden.

Als ook deze oorlog ten einde is, zit Hildegard tussen de scherven van haar leven. Verscheurd door verlies neemt ze een moedig besluit.

Een ontroerende historische roman over de strijd van een moeder die vecht om een toekomst voor haar dochter.

***Hildegard* is het eerste deel van een nieuwe trilogie.**

De Zuid-Afrikaanse Irma Joubert was jarenlang docent geschiedenis. Nu schrijft ze historische romans die de harten van tienduizenden lezers hebben veroverd, zowel in Zuid-Afrika en Nederland als in Duitsland en de Verenigde Staten.

www.irmajoubert.com
www.uitgeverijmozaiek.nl

ISBN 978 90 239 9496 1 | NUR 342

9 789023 994961